

УДК 021:316.77](477)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2021.10(303).26-30

Іван Ярема,

аспірант КНУКіМ,

e-mail: ivanyarema06@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2843-5087>

Бібліотека нового покоління та її роль як соціального інституту в інформаційну добу

У статті з'ясовано місце й роль бібліотеки в суспільному житті в інформаційну добу. Увагу зосереджено на основних засобах комунікації та отримання інформації в інформаційному суспільстві; наголошено на потребі трансформації бібліотечних установ у науково-інформаційні центри, здатні повною мірою забезпечити потреби сучасних користувачів.

Досліджено та схарактеризовано особливості функціонування бібліотек у новому інформаційному просторі, окреслено особливості їх розвитку як соціального інституту в інформаційну добу, коли основу інформаційного забезпечення майже всіх сфер діяльності становлять інтернет-ресурси. Висвітлено одне з основних завдань сучасної бібліотеки, що передбачає не лише формування навичок ефективного використання її послуг і сервісів, а й вміння критично аналізувати інформацію та робити відповідні висновки.

Розглянуто напрями застосування інтернет-технологій у бібліотечній діяльності, зокрема створення електронних бібліотек, онлайн-каталогів, електронне доставляння документів, дистанційна реєстрація користувачів, дистанційне замовлення документів та продовження абонементів, доступ до електронного формуляра тощо. Створення блогів, котрі використовують для інформування про культурні, мистецькі та освітні проєкти й заходи, підвищення інформаційної культури користувачів; надання відповідей на бібліографічні запити, застосування соціальних мереж, мультимедійних сервісів для створення віртуальних екскурсій, різноманітних галерей, навчальних відеокурсів і лекцій, організації відеоконференцій тощо — це широкий діапазон завдань, котрі здатна розв'язати сучасна бібліотека за допомогою інтернет-технологій.

Ключові слова: культурний простір; трансформації; інформаційна культура; комунікації; бібліотека нового покоління; інформаційний простір; інформаційне суспільство; інформація; знання; сучасна бібліотека; інформаційні процеси; інформаційні технології

Постановка проблеми. На початку XXI ст. особливої актуальності набуває проблема визначення ролі та місця бібліотек у сучасному суспільстві. Це завдання зумовлено специфікою переходу від "ери Гутенберга", коли основний обсяг знань людства зберігався на паперових носіях, до ери електронних інформаційних комунікацій (далі — інформаційна доба) [6], що передбачають використання широкого спектра новітніх технологічних рішень в обслуговуванні користувачів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематику модернізації бібліотек вивчали О. Воскобойнікова-Гузєва, В. Горовий, Т. Гранчак, В. Ільганасва, О. Кобелев, В. Копанєва, Д. Ланде, І. Лобузін, К. Лобузін, О. Онищенко, М. Сенченко, Д. Соловяненко, Т. Ярошенко та інші. У працях науковців увагу зосереджено на аналізі різних поглядів щодо діяльності бібліотек в умовах безперервного розгортання цифрового медіапростору, визначенні їх ролі у процесах нагромадження інтелектуального капіталу в сучасних умовах; обґрунтовано концепцію цифрової модернізації вітчизняних книгозбірень; розглянуто організаційно-технологічний напрям цифровізації бібліотек; досліджено проблематику економіко-правової бази функціонування бібліотечних установ у цифрову просторі.

Мега статті — дослідити та схарактеризувати бібліотечні засоби інформаційного забезпечення:

пошуку, збирання, опрацювання, зберігання та надання інформації користувачам, а також проблеми модернізації бібліотечних систем і засобів комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інформаційних технологій відіграє вирішальну роль у процесі інтелектуалізації суспільства, поступі освіти, науки й культури. Упровадження новітніх технологій у більшості галузей людської діяльності зумовило інноваційні перетворення, зокрема й у функціонуванні бібліотек. Комп'ютеризація, поширення інтернету, зростання обсягів електронних даних значно розширили та спростили можливості й форми доступу до інформаційних ресурсів, що, зі свого боку, призвело до зниження популярності бібліотеки як соціального інституту та до значного відтоку активних користувачів через упровадження дистанційних сервісів [4].

Бібліотечна мережа України нині налічує майже 40 тис. бібліотечних установ різних форм власності, у тому числі близько 18 тис. публічних. Водночас, за даними Міністерства цифрової трансформації України за 2020 р., 92% книгозбірень не мають якісного доступу до інтернету, загальна кількість комп'ютеризованих робочих місць у публічних бібліотеках — лише 16 тис. (у середньому один комп'ютер на одну публічну бібліотеку). Проте навіть ці показники не відбивають реального стану галузі, оскільки багато

комп'ютерної техніки є застарілою, потребує модернізації та заміни. Виразна тенденція, коли міські бібліотеки мають десятки комп'ютерів, тоді як чимало периферійних не мають жодного, що гальмує впровадження інновацій в обслуговування, призводить до розпорошення читацької аудиторії та негативно позначається на функціонуванні закладу загалом. При цьому, як зазначено у Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року, фонд публічних бібліотек універсальної тематики становить приблизно 235 млн одиниць, а книговидача — 266,3 млн примірників на рік [9], що не відбиває реального стану справ у галузі, адже непоодинокі випадки, коли бібліотекарі, особливо в сільській місцевості, "дописують" кількість відвідувачів та абонентів, спотворюючи аналітичні дані [1].

Сучасний користувач дедалі більше потребує від бібліотеки узагальненої, комплексної, аналітичної інформаційної продукції. Бібліотека нового покоління має не лише виконувати функції депозитарію і сховища друкованих та електронних матеріалів, а й надавати можливість продукувати унікальні ідеї нової реальності, ставши майданчиком для проведення освітніх заходів, конференцій, дискусій, у тому числі й віртуальних. Актуальним завданням є трансформація бібліотек у науково-дослідні інформаційні центри, де користувач зможе не лише отримати потрібну літературу, а й долучитися до різноманітних заходів, науково-практичних дискусій чи запропонувати власну унікальну ідею.

В інформаційну добу бібліотеки поступово перетворюються на науково-інформаційні та культурно-освітні центри та мають спрямовувати діяльність на формування сучасного ресурсного потенціалу, створення комфортних умов для вільного доступу до інформації, впровадження новітніх технологій, підвищення якості інформаційних послуг тощо. Більшість бібліотечних установ нині орієнтуються на актуальні потреби сучасних користувачів, прагнуть розширити репертуар фондів, зокрема через формування електронного контенту, який є надзвичайно популярним серед всіх верств населення та більшості вікових груп [2].

Електронні бібліотеки мають низку переваг та пропонують користувачам вдосконалену технологію пошуку, збирання, опрацювання та поширення інформації. Однак реаліями сьогодення є паралельне існування цифрового та друкованого інформаційних світів, що зумовлює потребу співіснування традиційної бібліотечної технології та нової електронної, органічного сполучення досвіду й здобутків усталеної інформаційно-бібліотечної сфери діяльності та переваг новітніх комп'ютерних технологій. Одним з актуальних завдань книгозбірень на сучасному етапі є адаптація усталених бібліотечних форм надання знань до використання в цифровому інформаційному середовищі, забезпечення розумного балансу між потребою впровадження інновацій і збереженням бібліотечних традицій [10].

Бібліотечні фахівці мають не лише навчати користувачів аналізувати книгу, а й допомагати орієнтуватися у значних масивах даних, швидко знаходити й вирізняти головне, критично ставитися до інформації, формувати навички медіаграмотності. Тому слід насамперед удосконалити роботу бібліотекарів: "озброїти" їх сучасними техніко-технологічними засобами, ознайомлювати з тенденціями цифровізації та можливостями їх практичного втілення, урізноманітнювати форми роботи, котрі, завдяки актуальному змісту й творчому підходу, здатні привертати увагу постійних користувачів і залучати нових відвідувачів [2].

Організація сучасної бібліотечної системи ґрунтується не лише на автоматизації окремої книгозбірні, головна мета — створення єдиного всеукраїнського інформаційного простору, а також інтеграція вітчизняних книгозбірень у міжнародний бібліотечний простір на основі співпраці та обміну досвідом із закордонними колегами. Щоб успішно реалізувати ці завдання бібліотеки мають здійснити низку практичних заходів, які передбачають:

- удосконалення процесів збирання, зберігання, пошуку та використання бібліотечно-бібліографічної інформації та публікації текстів у електронному форматі;

- забезпечення вільного онлайн-доступу до бібліографічної інформації та повнотекстових баз даних [3].

Для налагодження ефективної комунікації з аудиторією бібліотеки активно використовують можливості соціальних мереж, що дає змогу:

- популяризувати установу та формувати її позитивний імідж;

- рекламувати бібліотечні ресурси, послуги й сервіси; анонсувати нові надходження, віртуальні виставки, тематичні заходи;

- залучати якнайширшу аудиторію через налагодження зворотного зв'язку, спілкування;

- здійснювати промоцію книг та читання;

- налагодити комунікацію фахових груп, оперативний обмін досвідом із колегами через вивчення та впровадження їхніх практичних здобутків; поширювати корисну інформацію поміж бібліотечної спільноти та читацької аудиторії;

- проводити онлайн-опитування серед користувачів і бібліотекарів; надавати консультації та віртуальні довідки;

- брати участь в інтернет-проектах для розширення соціокультурного партнерства [7].

Зважаючи на сучасні тенденції розвитку бібліотечної справи в Україні та проблеми широкого впровадження інтернет-технологій, оптимізація діяльності книгозбірень потребує розв'язання питання ефективного використання інформаційних ресурсів. Актуальними є три взаємодоповнювальні напрями вирішення окресленого спектра завдань. Перший — найпростіший — передбачає активне використання електронної

пошти, соцмереж і месенджерів під час книгообмінів, що дає змогу оперативно узгоджувати з партнерами книгообмінні операції. Другим напрямом ефективного використання можливостей інтернету є залучення онлайн-технологій у процеси обслуговування. Наразі книготорговельні організації мають електронні бази даних з інформацією про книги й періодичні видання, доступ до яких надають і бібліотекам, що значно спрощує замовлення документів через інтернет. Найпрактичнішим є третій напрям. На серверах бібліотечної мережі нагромаджено значну кількість загальнодоступних комп'ютерних файлів: матеріали IFLA, бібліотечні стандарти, власні публікації книгозбірень, повні тексти документів віртуальних бібліотек тощо. Це свідчить про те, що IT-мережі створюють передумови для кардинального оновлення процесів комплектування й використання бібліотечних фондів.

Зміна освітньої парадигми, що триває не тільки в нашій країні, а й в усьому світі, також детермінує трансформацію способів і засобів пошуку, опрацювання, зберігання та використання інформації. Зростає значення критичного мислення та здатності навчатися впродовж життя. Як зауважують сучасні науковці, "зміна парадигми освіти має значні наслідки не тільки для освітніх закладів, а й для бібліотек, оскільки суттєво впливає на реалізацію освітньої функції".

В умовах переходу до інформаційного суспільства формуються нові вимоги, що визначають тенденції розвитку бібліотечної установи як соціального інституту. З огляду на ці зміни важливим напрямом діяльності бібліотек є створення власних мультимедійних засобів: рекламних роликів, презентацій інформаційного характеру, буктрейлерів, навчальних програм, котрі зручно поширювати на сторінках соціальних мереж як мотиваційні матеріали для популяризації бібліотечної установи та читання тощо.

Створення електронних бібліотек, онлайн-каталогів, сервісів електронного доставляння документів — сьогодні це найпоширеніші напрями застосування інтернет-технологій у бібліотечній діяльності. До наведеного переліку варто додати дистанційну реєстрацію користувачів, дистанційне замовлення документів і продовження абонементу, доступ до електронного формуляра тощо. Чимало книгозбірень створюють блоги, котрі використовують для інформування про культурні, мистецькі та освітні проекти й заходи. Для підвищення інформаційної культури користувачів, спрощення пошуку інформації та комунікації з віддаленою аудиторією бібліотечні фахівці формують віртуальні довідки, за допомогою яких надають відповіді на бібліографічні запити; застосовують мультимедійні сервіси — для створення віртуальних екскурсій, галерей, навчальних відеокурсів і лекцій, організації відеоконференцій тощо. Крім того, набувають розвитку інноваційні напрями бібліотечної роботи,

що ґрунтуються на оригінальних ідеях, які виходять за межі канонів, традиційних форм і методик: бібліотечні флешмоби, зокрема флешбуки, веб-квести, віртуальні виставки, буктрейлери, бібліо-фреші, бібліомікси тощо. Отже, діапазон послуг, які може запропонувати сучасна бібліотека за допомогою інтернет-технологій, надзвичайно широкий.

Держава також регулює процеси розвитку й модернізації бібліотек, через положення Закону України "Про бібліотеки та бібліотечну справу" [5] визначає статус бібліотечних установ, правові та організаційні засади бібліотечної справи й бібліотечної системи, визначає вимоги до формування й збереження бібліотечних фондів, удосконалення бібліотечного обслуговування відповідно до культурних і наукових запитів суспільства.

Важливим напрямом розвитку інформаційного суспільства є впровадження моделей відкритого доступу до публікацій і результатів наукових досліджень — "відкрита наука" та "відкриті інновації". Так, учасники 37-ї сесії Генеральної конференції ООН (Париж, 2013) ухвалили рішення вважати наукові знання найважливішим чинником інноваційних процесів, що визначає шляхи подальшого розвитку світової спільноти. Науку розглядають як загальне та суспільне благо, що має служити інтересам людства, а отже бібліотеки повинні працювати над завданням забезпечення безперешкодного доступу до наукової інформації в найвіддаленіших куточках світу. У рішенні сесії визнано за потрібне заохочувати країни до проведення наукових досліджень і розроблення стандартів, спрямованих на забезпечення відкритого доступу до інформації та знань, із дотриманням прав на інтелектуальну власність і авторських прав. ЮНЕСКО розпочала першою (серед агентств ООН) застосовувати політику відкритого та безплатного доступу до публікацій і матеріалів [8]. Наприклад, у США та Франції систему інформаційного забезпечення чи інформаційну інфраструктуру НІС орієнтовано на потреби інноваційно-активних кластерів. Водночас з-поміж вагомих проблем варто виокремити недооцінювання ролі бібліотек у суспільних перетвореннях та забезпеченні прав і свобод людини, що призводить до неефективної реалізації їхнього потенціалу як соціальних інституцій.

Висновки. Бібліотечна система України потребує модернізації та оновлення. Це об'єктивна реальність, невіддільний складник суспільного та наукового прогресу. Інновації й реорганізації акумулюють потенціал бібліотечних установ, але наразі посилення впливу сучасних тенденцій глобальної цифровізації діяльності на загальний порядок роботи книгозбірень їхні фахівці не сприймають як виклик, оскільки занадто сильними є консервативні традиції бібліотечної системи.

Нагромаджений бібліотеками потенціал нині слід нарощувати завдяки широкому використанню можли-

востей мережевих технологій і сервісів, комп'ютеризації процесів обслуговування, популяризації книг і читання, бібліотечного фаху загалом, залученню нових користувачів, підвищенню професійного рівня бібліотекарів та оновленню матеріально-технічної

бази. Інтелектуальний складник бібліотечної справи формується як із зовнішнього середовища, так і завдяки високому рівню обізнаності бібліотекарів з інноваційними технологіями та формами обслуговування.

Список використаних літератури та джерел

1. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. д-ра наук із соц. комунікацій / Давидова Ірина Олександрівна ; Харків. держ. акад. культури. — Харків, 2008. — 51 с.
2. Риб'янцева І. Комфортний простір — підґрунтя для якісного бібліотечного обслуговування / І. Риб'янцева // Бібліотечна планета. — № 2. — 2012. — С. 1.
3. Бабич В. Роль бібліотек в інформатизації суспільства і підвищенні інформаційної культури / В. Бабич // Бібліотечна планета. — 1998. — № 1. — С. 17.
4. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача / С. Гарагуля // Бібліотечний вісник. — 2014. — № 6. — С. 17—23. — Режим доступу: libkor.com.ua/php/lib_theme_files/Orientaciya.pdf. — Назва з екрана.
5. Про бібліотеки і бібліотечну справу : закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950032.html. — Назва з екрана.
6. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навч. посібник / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукут. — Київ : Знання, 2008. — 663 с.
7. Лобаренко Л. Нові інформаційні технології в публічних бібліотеках України (за результатами загальнодержавного дослідження, проведеного НПБУ в 2014—2015 рр.). — Бібліотечна планета. — 2015. — № 4. — С. 9—14.
8. ЮНЕСКО надасть безкоштовний доступ до своїх публікацій в рамках нової політики відкритого доступу. — Режим доступу: http://www.unesco.org/new/ru/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/unescoto_make_its_publications_available_free_of_charge_as_part_of_a_new_open_access_policy/#.VFoGoGeiJK8. — Загл. с екрана.
9. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року "Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України" : розпорядження КМУ від 23 березня 2016 р. № 219-р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>. — Назва з екрана.
10. Лобузін К. Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / Катерина Лобузін ; відп.-ред. О. С. Онищенко НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2012. — 66 с.

Ivan Yarema

The new generation library: the role of the library as an social institute in the information age

This study focuses on the place and role of the library in the public life of the information space. Attention is paid to the main means of communication and information in the information society, and shows the need to modernize library networks in new information institutions where everyone can find everything they need.

The aim is to research and characterize libraries and their importance in the new information space, to outline the development of the library as an institution in the information age and at a time when communication tools of all spheres in Ukraine are provided by Internet resources, not libraries. It also covers the main task of a modern library, which aims not only to teach how to use the library, but also to analyze the book. Explained areas of widespread use of Internet technologies and the creation of electronic libraries, electronic delivery of documents, online catalogs.

About remote registration of users, remote ordering of documents and renewal of subscription, access to the electronic form, etc. Extensive use of electronic media, new opportunities for services and information transfer. Creating blogs that are used to inform about cultural, artistic and educational projects, events, etc.; on improving the information culture of users, where they provide answers to bibliographic queries; use multimedia services — to create virtual tours, a range of tasks that can be solved by the library thanks to Internet technologies of various galleries, educational video courses, video lectures, video conferencing, etc. It is explained what is new in the work of libraries and librarians, what is its effect and what is the benefit of it, what are the benefits of social networks when using them in the work of librarians. The article explains that the main task of a modern library is only to provide information services, but also to teach the user to conduct proper information analysis and draw conclusions.

Keywords: *cultural space; transformation; information culture; communications; a new generation library; information space; information society; information; knowledge; modern library; information processes; information technology*

References

1. Davidova I. O. (2008). *Innovacijna politika bibliotek Ukraini: zmist ta strategiji rozvitku v informacijnomu suspilstvi*. PhD. Harkiv. derzh. akad. kulturi. Harkiv.
2. Rib'yanceva I. (2012). Komfortnij prostir — pidgruntja dlya yakisnogo bibliotechnogo obslugovuvannya. *Bibliotechna planeta*, 2, p. 1.
3. Babich V. (1998). Rol bibliotek v informatizaciji suspilstva i pidvishenni informacijnoyi kulturi. *Bibliotechna planeta*, 1, p. 17.

4. Garagulya S. (2014). Biblioteki v informacijnomu suspilstvi: orijentacija na koristuvacha. *Bibliotchnii visnik*, 6, pp. 17—23, [online]. Available at: libkor.com.ua/php/lib_theme_files/Orijentacija.pdf.
5. *Pro biblioteki i bibliotchnu spravu : zakon Ukraini vid 27 sich. 1995 r. № 32/95-VR.* (1995), [online]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950032.html.
6. Pohepcov G. G. and Chukut S. A. (2008). *Informacijna politika : navch. posibnik.* Kyiv: Znannya.
7. Lobarenko L. (2015). Novi informacijni tehnologii v publicnih bibliotekah Ukraini (za rezultatami zagalnodержavnogo doslidzhennya, provedenogo NPBU v 2014—2015 rr.). *Bibliotchna planeta*, 4, pp. 9—14.
8. *YuNESKO predostavit besplatnyj dostup k svojim publikacijam v ramkah novoj politiki otkrytoho dostupa.* (2021), [online]. Available at: <http://www.unesco.org/new/ru/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/unesco-to-make-its-publications-available-free-of-charge-as-part-of-a-new-open-access-policy/#.VFoGoGeiJK8>.
9. *Pro shvalennya Strategiyi rozvittu bibliotchnoyi spravi na period do 2025 roku "Yakisni zmini bibliotek dlya zabezpechennya stalogo rozvittu Ukraini": rozporjadzhennya KМУ vid 23 bereznya 2016 r. № 219-r.* (2016), [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.
10. Lobuzina K. (2012). *Tehnologii organizaciji znanyevih resursiv u bibliotchno-informacijnij diyalnosti: monografiya.* Kyiv.

Надійшла до редакції 11 жовтня 2021 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 329.15(477)(09)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2021.10(303).30-37

Лариса Дояр,

кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник Державного архіву друку
Книжкової палати України,
e-mail: arkhiv@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Український внесок у радянську історико-партійну науку: аналіз ювілейних видань другої половини 1950-х років

У статті актуалізовано наукові дослідження української радянської історичної науки в галузі вивчення історії Компартії України — одного з найбільших загонів Компартії Радянського Союзу, що в умовах конституційно закріпленого монопольного владарювання, понад 70 років здійснювала управління республікою.

Дослідження присвячено україномовним збіркам наукових праць другої половини 1950-х рр., укладеним на честь шанованих в Українській РСР ювілеїв, зокрема 50-річчя Першої демократичної революції в Росії (1905—1907), що найбільший ареал мала саме на теренах України, та 40-річчя I (установчого) з'їзду Компартії більшовиків України (КП(б)У), який відбувся в липні 1918 р. у Москві. Збережена у шкільному та університетському курсах з історії України тема про події 1905—1907 рр. на Південно-Західних територіях Російської імперії, на думку авторки, потребує розширення джерельної бази задля деталізації подій, їх персоніфікації та об'єктивного бачення причинно-наслідкових зв'язків. Дослідження подій, пов'язаних з утворенням Компартії України, також вписується в контекст вивчення не менш актуальної теми сучасних освітніх курсів із вітчизняної історії, а саме розділу "Українська національно-демократична революція 1917 р. та боротьба за збереження української державності 1918—1921 рр.". Спираючись на принципи об'єктивності та всебічності в історичних дослідженнях, авторка вважає за потрібне залучити широке коло праць, присвячених окресленим темам, що посилює історіографічні контури вивчення та суттєво збагачує інформаційно-фактологічний контент. Слід зазначити, що використані у статті праці з фондів Книжкової палати України імені Івана Федорова, з огляду на факт їх вилучення з широкої бібліотечної мережі, нині є раритетними.

Ключові слова: історико-партійна наука; збірка наукових праць; контент-аналіз; 50-річчя Першої російської революції 1905—1907 рр.; 40-річчя утворення Компартії України

Постановка проблеми. Українська історична наука, що посідала одне з провідних місць у загально-союзній галузі, відзначалася виразною активністю на ниві історико-партійних досліджень. Особлива роль, яку відігравала Компартія України в управлінні СРСР, після смерті Й. Сталіна стала головною: республіканські керівні крісла забезпечували доволі швидко просування загальносоюзними кар'єрними сходами. Від часів М. Хрущова, який тривалий період (1938—1949) обіймав посаду першого секретаря Компартії України, а від березня до грудня 1947 р. очолював уряд УРСР, український вплив на Кремль

кількаразово посилювався, сягнувши апогею в роки правління Генерального секретаря ЦК КПРС Л. Брежнєва. За таких умов "історики партії", які працювали в Радянській Україні, були головною ланкою на тлі наукових секторів інших союзних республік. Безумовно, це позначилося на статусі та кількості дослідницьких розвідок.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Від народження незалежної України історико-партійна наука як окрема дослідницька галузь припинила існування. Численні науковці, що вивчали історію Компартії України, переключилися в дослідників